

Soba Shirkii-Kutaa 6

Description

Wantoonni Rabbii gaditti gabbaraman namoota uumuu, sooru, ajjeesu ergasii jiraachisuu hin danda’TMan

Sababni namoonni Rabbii olta’TMaan ala wanta biraa itti gabbaraniif keessaa tokko ilma barbaadudha. Erga wal fuudhanii booda yeroo dheeraaf ilma yoo hin argatin, ilma argachuu kajeelun ibaadaadhaan Rabbii olta’TMaa gaditti wanta biraatti dhiyaatu. Fakkeenyaaf, ‘Ebalu ilma naaf kenna. Jedhanii yaadun silatin, wareegaa fi kan kana fakkaataniin isatti dhiyaatu. Inumaa, ‘Ilma naaf kenni jedhani kadhatu. Kuni hundi shirkiidha. Rabbiin ala eenyullee ilma namaaf kennu hin danda’TMu. Sababni isaas, ilma namaa kan uumu Rabbiin qofa. Ni jedha:

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ هَلْ
مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَفْعَلُ مِنْ ذَلِكَ كُمْ مِنْ شَيْءٍ سُبْحَنَهُ وَتَعَالَى عَمَّا
يُشْرَكُونَ

Rabbiin Kan isin uumee ergasii rizqii isiniif kenne, ergasii isin ajjeesu ergasii isin jiraachisuudha. Shariikota keessan keessaa kana irraa waa kan hojjatuu ni jiraa? Inni wanta isaan itti qindeessan irraa qullaaTMe, olta’TMe. Suuratu Ar-Ruum 30:40 (Rizqii- soorata, qabeenyaa fi wanta biraa namni itti fayyadamuudha.)

Rabbiin Kan isin uumee ergasii rizqii isiniif kenne Kana jechuun Inni Khaaliqa, Raaziqa. Nama garaa haadhaa keessaa qullaa beekumsa fi humna hin qabne, sirritti arguu fi dhagayuu hin dandeenye godhee baasa. Kana booda kana hunda isaaf kenna. Meeshaalee manaa, uffata, qabeenyaa fi galii ni kennaaf.

ergasii isin ajjeesu kana jechuun jireenya tanaan booda. ergasii isin jiraachisuudha. Kana jechuun Guyyaa Qiyaama isin jiraachisa.

Shariikota keessan keessaa kana irraa waa kan hojjatuu ni jiraa? Kana jechuun Rabbii gaditti kanneen isin gabbartan keessaa wantoota kanniin irraa waa kan hojjatu ni jiraa? (Wantoonni isin Rabbiin alatti gabbartan isin uumuu ykn rizqii isiniif kennu ykn ajjeesu ykn jiraachisuu danda’TMuu?

Wantoonni isaan waaqeffatan kana irraa homaa hin hojjatan. Kanaafu, wanta waa uumuu ykn rizqii kennu ykn ajjeesu ykn jiraachisuu hin dandeenye akkamitti gabbaruu (waaqefatuu)? Ilma uumuu kan hin

dandeenye irraa akkamitti â€œilma naaf kenniâ€• jedhanii kadhatuu? Rizqii namaaf kennu kan hin dandeenye irraa akkamitti rizqii kadhatuu?)

â€œInni wanta isaan itti qindeessan irraa qulqullaaâ€™e, oltaâ€™e.â€• kana jechuun Rabbiin shariika ykn fakkaataa ykn qixxaataa ykn ilma ykn abbaa qabaachu irraa qulqullaaâ€™e. Kana irra, Inni Tokkicha adda taâ€™e, Of dandaâ€™aa hin dhalle hin dhalanne, Isaaf qixxaataan hin jirreedha.[\[1\]](#)

Wantoonni Rabbii gaditti gabbaraman rizqii uumu fi namaaf kennuu hin dandaâ€™an

Sababni biraa namoonni Rabbii oltaâ€™aa gaditti wanta biraa itti waaqefataniif rizqii nuuf kennuu ykn dabaluu dandaâ€™uu jedhanii yaadun silati, wareegaa fi kan kana fakkaatanin itti dhiyaatu. Fkn, nama awwaalame yookiin sanama rizqii kennuu ykn baayâ€™isuu keessatti dhiibbaa qabu jechuun silati seenuuf, wareega qaluuf. Yookiin immoo ni kadhatu. Kuni hundi isaan gabbaru (waaqefachuu)dha. Dhugumatti, namoonni kunniin osoo sirritti itti xinxallanii wanti isaan rizqii nuuf kenna ykn dabala jechuun kadhatan ykn gabbaran, rizqii homaatu akka isaaniif hin kennine ykn hin daballe ni hubatu. Sababni isaas, wanti isaan gabbaran kuni dandeetti rizqii itti kennu ykn dabaluu hin qabu. Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aala ni jedha:

﴿وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَهُمْ رِزْقًا مِّنَ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ شَيْئًا وَلَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿٧٣﴾ فَلَا تَضْرِبُوا لِلَّهِ الْأَمْثَالَ إِنَّ
اللَّهَ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٧٤﴾﴾

â€œSamiiwwanii fi dachii irraa wantoota rizqii homaatu isaaniif hin kenninee fi [wanta tokkollee] hin dandeenye gabbaru (waaqefatu). Kanaafu, Rabbiif fakkeenya hin godhinaa. Dhugumatti Rabbiin ni beeka, isin hin beektan.â€• Suuratu 16:73

Mushrikoonni (warroonni Rabbiin alatti wanta biraa waaqefatan) wantoota jireenya isaaniitif rizqii homaatu hin dhiyeessinee waaqeffatu. Samiiwwanii fi dachii irraa rizqii homaatu isaaniif hin kennan. Kana jechuun samii irraa bishaan isaaniif buusu hin dandaâ€™an. Dachii keessaas biqiltoota biqilchuu hin dandaâ€™an. Homaa irrattu dandeetti hin qaban.[\[2\]](#)

Wanti isaan gabbaran (waaqeffatan) sanama (siidaa, taabota) yoo taâ€™e, beekkamaadha, homaa irratti dandeetti hin qabu. Sababni isaas, sanamni dhagaa ykn muka lubbuu hin qabneedha. Ammas, wanti gabbaran nama duâ€™e yoo taâ€™e, waan lubbuun keessaa baatef nama jiruuf homaa gochuufi hin dandaâ€™u. Ammas, wanti isaan waaqeffatan wanta lubbu qabuu kan akka malaykoota fi sheyxaanaa yoo taâ€™e Rabbi Injifataa taâ€™ee irraa kan dhoowwamaniidha. Namoota isaan waaqeffataniif homaa gochuu hin dandaâ€™an.[\[3\]](#)

Wantoonni Rabbii gadiitti waaqeffattan homaa akka hin fayyannee erga beektanii yaa namoota! uumamtoota irraa Rabbiif fakkaattoota hin godhinaa. Uumamtoota Isaatiin wal hin fakkeessinaa. Sababni

isaas, Inni homaanu wal hin fakkaatu, wanti Isa fakkaatulle hin jiru. Isaaf shariika hin godhinaa.[4]

Zaataa fi sifaata (amaloota) Rabbii ilaalchisee wanta Isarraa karaa Ergamaatiin isinitti dhufe qabadhaa. Dhugumatti Rabbiin haqiiqaa zaataa fi sifaata Isaa ni beeka, isin immoo hin beektan.[5]

Wanta biraa Rabbiin waliin waaqefachuun Isaaf fakkaataa gochuudha. Sababni isaas, sifaata (amaloota) Khaaliqaa wanta waaqefatan kanaaf godhu. Kanaafu, wanta waaqefatan kana Khaaliqaan wal fakkeessan. Kanaafi, hundeen shirkii Rabbii oltaâ€™aatti waa fakkeessudha.

﴿وَابْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٦﴾ إِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ أَوْثَنًا وَتَخْلُقُونَ إِفْكًا إِنَّ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ لَكُمْ رِزْقًا فَابْتَغُوا عِندَ اللَّهِ الرِّزْقَ وَاعْبُدُوهُ وَاشْكُرُوا لَهُ ۚ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١٧﴾﴾

Ibraahiminis yommuu ummata isaatiin, â€™Rabbiin gabbaraa, Isa sodaadhaa. Yoo kan beektan taatan santu isiniif caala. Rabbii gadiitti sanamoota qofa gabbartu, kijibas uumtu. Kanneen isin Rabbii gadiitti gabbartan rizqii isiniif kennuu hin dandaâ€™an. Kanaafu, Rabbuma biraa rizqii barbaadaa, Isas gabbaraa, Isaafis galata galchaa. Garuma Isaa deebifamtu.â€™ jedhe [yaadadhu]. Suuratu Al-Ankabuut 29:16-17

Yommuu Ibraahim (aleyh salaam) ummata isaatiin akkana jechuun waame yaadadhu: ibaadaa Rabbi qofaaf qulqulleessa, wanta Inni dirqama isin irratti godhee hojjachuu fi Isa faallessuu irraa fagaachun dallansuu Isaa irraa of eegaa. Yoo kan beektan taatan Rabbiin gabbaruu fi Isa sodaachuutu isiniif caala. Dhugumatti, Rabbiin gabbaruu fi Isa sodaachuu dhiisu keessa kheyriin homaatu hin jiru. Rabbiin gabbaruu fi Isa sodaachuun namootaaf garmalee gaarii kan taâ€™eef addunya fi Aakhiratti kanaan malee badhaasa Isaa hin argatan. Kheeyrin hundi addunyaa fi Aakhira keessatti argamu buâ€™aa ibaadaa fi taqwaati.[6]

Rabbiin gabbaruu jechuun wanta Inni itti ajaje hojjachuu fi wanta Inni dhoowwe dhiisuun Isaaf of gadi qabuudha. Taqwaa jechuun immoo Rabbiif ajajamuun adabbii Isaa irraa eeggumsa godhachuudha.[7]

â€™Rabbii gadiitti sanamoota qofa gabbartu, kijibas uumtu.â€™ Ibraahim (aleyh salaam) ummata isaatiin akkana jedhe, â€™Sanamoota harka keessaniin boccan waaqefattu. Sanamoota kanniin gabbaramoo jettanii moggaasuun kijiba uumtu.[8] Akkasumas, nama isaan gabbaruuf faayda fiduu fi miidhaa isarraa deebisu keessatti dhiibbaa hin mulâ€™anne qabuu jechuun soba uumtu.

â€™Kanneen isin Rabbii gadiitti gabbartan rizqii isiniif kennuu hin dandaâ€™an. Kanaafu, Rabbuma biraa rizqii barbaadaa, Isas gabbaraa, Isaafis galata galchaa. Garuma Isaa

deebifamtu.â€• jedhe [yaadadhu].â€•

Karaa soorataa fi galii nuuf laaffisu jechuun wantoonni isin Rabbiin alatti waaqefattan, soorataa fi galii isiniif kennuu hin dandaâ€™TMan. Sababni isaas, sanamoonni kunniin wanta harka keessaniin boccaniidha, nama fayyadu hin dandaâ€™TMan.

Dhugumatti, rizqii kan harkaa qabu Rabbii Gooftaa keessan taâ€™TMee fi Gooftaa samiiwwanii, dachii fi isaan jidduu taâ€™TMee. Inni Khaaliqa wantoota jiran hundaati. Kanaafu, Isa bira qofa rizqii keessan barbaadaa, Isa qofas gabbaraa. Qanani baayâ€™TMee isiniif kenneefis Isa galateefadhaa. Qanani kana keessaa samii irraa bishaan buusuu fi biqiltoota biqilchuun rizqii isiniif laaffisuudha.[\[9\]](#)

Rabbii oltaâ€™TMaa qofa gabbaruu fi Isa galateefachuun sababa rizqii ittiin argatanii fi sababa rizqiin ittiin turuudha. â€œIsa gabbaraaâ€• kuni sababa rizqiin ittiin argamuudha. â€œIsaaf galata galchaaâ€• kuni sababa rizqiin ittiin turuudha.[\[10\]](#)

â€œGaruma Isaa deebifamtuâ€• Kana jechuun Guyyaa Qiyaamaa gara Isaatti deebifamuun wanta hojjataa turtaniif jazaa isiniif kafala, wanta dhoksitanii fi ifatti baastan isinitti beeksisa. Kanaafu, shirkii keessan irra osoo jirtanu Isatti dhufuu irraa of eeggadhaa, wanta gara Isaatti isin dhiyeessu fi yeroo Isatti dhuftan mindaa ittiin isiniif kennu kajeelaa.[\[11\]](#)

Barreefama armaan olii irraa akkuma hubannu, â€œRabbii oltaâ€™TMaan ala samii irraa bishaan buusuu fi biqiltoota biqilchuun rizqii (soorata fi qabeenya) kan namaaf kennu dandaâ€™TMuu ni jiraa?â€• Gonkumaa hin jiru. Kanaafu, namoonni rizqii argachuuf ykn dabalachuuf jecha maaliif wanta rizqii isaaniif kennu hin dandeenye waaqefatuu? Kuni gowwuummaa fi hirâ€™TMinna sammuu hin agarsiisuu? Fakeenyaaf, rizqii argachuuf ykn dabalachuuf jedhanii nama duâ€™TMee ykn taabotaaf silati seenuun ykn wareega wareegun faaydan isaa maalidhaa? Namni duâ€™TMee ykn taabonni rizqii namaaf kennu dhiisiti ofiyyuu hin fayyadu. Namni qaruuten Rabbii rizqii isaaf kennu irratti dandaâ€™TMaa taâ€™TMee qofa gabbara.

Kitaabban wabii:

[\[1\]](#) Tafsiir Ibn Kasiir-6/97-98 [\[2\]](#) Tafsiir saâ€™TMdii-516 [\[3\]](#) Maâ€™TMaariju Tafakkuri wa daqaaâ€™TMiqu tadabburi-13/607-608 [\[4\]](#) Tafsiiru Muyassar-275, Zaadul Masiir-786 [\[5\]](#) Maâ€™TMaariju Tafakkuri wa daqaaâ€™TMiqu tadabburi-13/608 [\[6\]](#) Tafsiiru Muyassar-398, Tafsiir Saâ€™TMdii-737 [\[7\]](#) Tafsiir Qurâ€™TMaanil Kariim-Suuratu Ankabuut-fuula 67-68, Ibn Useymiin [\[8\]](#) Tafsiiru Muyassar-398 [\[9\]](#) Maâ€™TMaariju tafakkuri wa daqaaâ€™TMiqu tadabburi-15/239 [\[10\]](#) Tafsiir Qurâ€™TMaanil Kariim-Suuratu Ankabuut-fuula 72, Ibn Useymiin [\[11\]](#) Tafsiir Saâ€™TMdii-737

Date Created

June 27, 2020

Author

admin